

5. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ языка: фреймворк-сети / С. А. Жаботинская // Мова. Науково-теоретичний часопис із мовознавства / Під ред. Д. С. Іщенко. – № 9: Проблеми прикладної лінгвістики. – Одеса : Астропринт, 2004. – С. 81–92.
6. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа) / Е. С. Кубрякова // Язык и наука конца 20 века. – М. : Рос. гос. гуманитарный университет, 1995. – С. 144–238.
7. Мельник Ю. П. Глибинні структури та механізми їх переходу в поверхневі з урахуванням семантичних ролей / Ю. П. Мельник // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія: Філологічні науки. – 2012. – Кн. 1. – С. 59–64.
8. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2001. – 192 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
11. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса / Л. Теньер // Пер. с франц., вступ. ст. и общ. ред. В. Г. Гака. – М. : Прогресс, 1988. – 656 с.
12. Шевченко І. С. Онтологічні схеми простого речення в давньоанглійській мові // Studia Philologica (Філологічні студії): 36. наук. праць / ред. колегія: І. Р. Буніятова, Л. І. Белехова, О. С. Бондарева [та ін.]. – Вип. 1. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 51–57.
13. Fillmore Ch. Frames and the semantics of understanding / Charles J. Fillmore // Quaderni di Semantica. Volume 6. – No. 2. – Bologna: Società editrice il Mulino, 1985. – P. 222–254.
14. Fillmore, Ch. Towards a frame-based lexicon: the case of RISK / B. T. Atkins, Charles J. Fillmore // Frames, Fields, and Contrasts: New Essays in Semantic and Lexical Organization / Ed. by A. Lehrer and E. Kittay – Mahwah, NJ: Erlbaum, 1992. – P. 75–102.
15. Kintsch W. Language and comprehension / Walter Kintsch, Jean-François Le Ny. – Amsterdam, New York : North-Holland Pub. Co., 1982. – 358 p.
16. Lakoff, G. Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind. – Chicago, London : The University of Chicago Press, 1990. – 632 p.
17. Langacker R. Concept, Image, and Symbol: The Cognitive Basis of Grammar / Ronald W. Langacker. – Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2002. – 414 p.
18. Langacker R. Grammar and Conceptualization / Ronald W. Langacker. – Berlin, New York : Mouton de Gruyter, 2000. – 231 p.

УДК 811.111

І. О. Андрєєва, К. О. Латушкіна,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ГЕНЕРАТИВНОГО КОНЦЕПТУ REASONING (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «ELEMENTARY»)

Статтю присвячено аналізу лінгво-когнітивних параметрів вербалізації окремих когнітивних конструктів у процесі комунікації акцентуованої мовної особистості. Об'єкт дослідження становить англійський генеративний концепт REASONING та особливості його актуалізації в комунікативному середовищі на матеріалі англійських діалогів телесеріалу «Elementary».

Ключові слова: концептосфера, концепт, структура концепту, компоненти концепту, генеративний концепт, концептуальний аналіз.

VERBALIZATION OF THE GENERATIVE CONCEPT REASONING (ON THE MATERIAL OF THE TELEVISION SERIES «ELEMENTARY»)

Статтю присвячено аналізу лінгвокогнітивних параметрів вербалізації окремих когнітивних конструктів у процесі комунікації акцентуованої мовної особистості. Об'єкт дослідження становить англійський генеративний конструкт REASONING та особливості його функціонування в комунікативній середовищі англійських діалогів телесеріалу «Elementary».

Ключевые слова: концептосфера, концепт, структура концепта, компонент концепту, генеративний концепт, концептуальний аналіз.

VERBALIZATION OF THE GENERATIVE CONCEPT REASONING (BASED ON THE TELEVISION SERIES «ELEMENTARY»)

The article is dedicated to the analysis of the linguo-cognitive parameters of the verbalization of the separate cognitive constructions in the communicative process of the accentuated linguistic personality. The object of the research is the generative concept REASONING and the peculiarities of its actualizing in the communicative environment of the English dialogues from the television series 'Elementary'.

Nowadays a cognitive vector of linguistic studies remains one of the key lines of research, as it includes such debatable aspects as picture of the world and particularities of the verbalization of human cognitive processes. Particular attention is given to the phenomenon of concept, its definition, structure, classification and ways of representation in individual and collective linguistic usage. This determined the aim of our study that was intended to define the structure of the concept REASONING and to analyze the characteristics of its verbalization in the linguistic behavior of the accentuated linguistic personality from the television series 'Elementary'. The theoretical part of the article deals with the structure of concept, its elements and its role in a worldview. The practical part of the study includes the implementation of cognitive linguistic theory as exemplified by the research subject, the concept REASONING. Thus, the structural peculiarities of the construction REASONING is represented by the way of tag clouds which enabled to link the frequency of usage of its semantic elements to the role of the concept REASONING in the conceptual space of the linguistic personality.

As a result of our study the following conclusions were made: the cognitive construction REASONING has been proved to be a generative concept in the lingual discourse of the linguistic personality of the main hero. This reflects its key importance in his conceptual worldview and linguistic picture of the world. In addition, in the process of the analysis a number of hyponyms (THOUGHT, THINKING, DEDUCTION, COGITATION, REASON, HYPOTHESIS, INTERPRETATION), that represent the hyperonym REASONING were defined. The results of the research can be applied to further linguo-cognitive and conceptual studies.

Key words: sphere of concepts, concept, structure of concept, elements of concepts, generative concept, conceptual analysis.

Серед актуальних напрямів лінгвістичних студій сьогодення провідним залишається когнітивний вектор, у межах якого досліджуються, зокрема, й такі глобальні аспекти взаємозв'язку мови та способів інтеріоризації уявлень про світ, як

картина світу, та особливості лінгвальної актуалізації когнітивних процесів людини. Особливе місце серед об'єктів досліджень когнітивної лінгвістики посідає проблема концепту, визначення його меж, типів, структури та засобів відтворення в індивідуальній та суспільній мовленнєвій практиці. Отож, *метою* цієї наукової розвідки є визначення структури концепту REASONING та аналіз лінгвальних параметрів його вербалізації у мовленні акцентуваної мовної особистості головного героя телесеріалу «Elementary». *Об'єктом* аналізу виступає концепт REASONING як ключова одиниця концептуальної картини світу акцентуваної мовної особистості. *Предметом* дослідження є особливості вербалізації цього генеративного концепту в процесі комунікативної узуалізації. *Матеріалом* дослідження слугували оригінальні англійські діалоги телесеріалу «Elementary» обсягом 400 сторінок. *Наукова новизна* представленого дослідження полягає у спробі довести унікальність індивідуальної картини світу певної акцентуваної мовної особистості (головного героя телесеріалу «Elementary») шляхом окреслення лінгво-когнітивних контурів генеративного концепту REASONING та унаочнення результатів аналізу конструкту тегово-хмаровим засобом.

Як відомо, на сучасному етапі розвитку когнітивної лінгвістики традиційно виокремлюють *картину світу* індивідуальну, концептуальну та мовну [7, с. 91; 12, с. 23]. Однак, усі ці утворення пов'язані з'єднуючою ланкою – *концептосферою*, тобто ієрархічно організованою системою концептів [1, с. 1; 8, с. 69; 9, с. 75; 10, с. 89–94]. *Концепт*, у свою чергу, уявляє собою складну семантичну структуру на межі ментальних та психічних ресурсів когнітивного процесу, що зберігаються у національній пам'яті мовців у вербалізованому вигляді [8, с. 96–99; 16]. Таким чином, головними зовнішніми факторами впливу на формування, функціонування та трансформації концепту є суспільні чинники, такі, як культура, історична епоха, а також індивідуально-особистісні фактори концептуалізації зовнішньої дійсності, зокрема чуттєвий досвід, індивідуальні особливості мислення, уяви та світовідчуття, тощо [12, с. 218; 14, с. 14].

Така різноплановість концепту зумовила відсутність єдиної виробленої позиції щодо змістової наповненості цього когнітивного утворення. Зокрема, різняться наукові погляди на властивості концепту та його *структуру*, проте базовою та прийнятною залишається концепція існування багатопланової структури у концептів, у межах якої виокремлюють наступні складові:

- головний актуальний універсальний признак, що формує так зване ядро концепту;
- периферію концепту, що представлена додатковими конотативними ознаками, які, у свою чергу, класифікують на національно-культурні, соціальні, групові та індивідуальні [3, с. 4; 8, с. 91; 10, с. 40–42; 11, с. 20–30; 16, с. 1].

Водночас, слід зазначити, що таке членування змістової частини концепту, на нашу думку, прямо пов'язано із трьома вимірами, або трьома *компонентами* концепту, до складу яких входять:

- Образний, що включає, здебільшого, периферійні ознаки;
- Понятійний, що демонструє фіксацію концепту в мовному середовищі через його структурованість;
- Ціннісний, що представляє значущість когнітивного конструкту для суб'єктів його використання [8, с. 107].

Усе вищезазначене цілком притаманне і окремим концептуалізованим ділянкам індивідуальної картини світу, вербалізовані у комунікативній практиці акцентуваної мовної особистості – головного героя, сучасного Шерлока Холмса у телесеріалі «Elementary». За результатами наших попередніх досліджень, присвячених встановленню характеристик його мовної особистості, з'ясуванню особливостей індивідуальної та мовної картини світу героя, було виявлено низку домінуючих концептів (OBSERVATION, METHODICALNESS, SENSE, CRIME, INFORMATION, HUMAN), проте *генеративним*, тобто ключовим у ментальному просторі нашого героя [4, с. 64–72], є концепт REASONING, що і підлягає детальному *концептуальному аналізу*.

Першим етапом концептуального аналізу будь-якого когнітивного конструкту є завдання встановити специфіку його структури через побудову польової моделі цього конструкту. Як вже зазначалося раніше, ядро концепту складають головні ознаки, саме поняття, що відбито у словникових дефініціях відповідної лексики. Таким чином, першим етапом нашого дослідження є компонентний аналіз даного слова-концепта. Отже, серед словарних дефініцій зазначимо наступні:

- The action of thinking about something in a logical or sensible way in order to make a decision or to form a conclusion or judgement [18; 21; 22; 24];
- The act of drawing conclusions from facts or evidence [19];
- Manner of presenting one's reasons [25];
- The use of reason [24];
- The arguments and proofs [20].

Як видно з вищенаведеного матеріалу, основними семантичними компонентами концепту REASONING є складники THINKING, CONCLUSION, REASON та PROOF.



Малюнок 1

Водночас більш семантично-віддалені від ядра ознаки концепту відповідно належать до його периферії. Так, за результатами аналізу словникових статей тезаурусів [20; 22; 23; 25], в обраного нами концепту REASONING до периферійних ознак належать ANALYSIS, THOUGHT, DEDUCTION, GENERALISATION, ARGUMENT, HYPOTHESIS, EXPLANATION, RATIONALITY, BRAIN, LOGIC, INTELLIGENCE.

